

Peta seja stalne skupščine študentske skupnosti študentov mariborskih visokošolskih zavodov je bila zelo dobro obiskana. Desno: seje so se udeležili Aleksander Kutoš, sekretar komiteja ZK MVZ, dr. Bogdan Volavšek, Janko Kuster in Dolfe Cizej. Foto: B. CERIN

Iz obvestila republiškega sekretariata za kulturo in prosveto, ki je bilo objavljeno v Delu 8. 8. 1969 je razvidno, da je predviden... v letu 1970 graditev študentskega doma in nekaterih drugih objektov, na pri-

njenih 399 prosilcev za stanovanje v študentskem naselju v Ljubljani, kar predstavlja 13% vseh prosilcev. V Mariboru pa sta naša domova morala odkloniti 232 (od tega 108 deklet) študentov, kar pred-

vem stolpiču glede na slabo gospodarjenje in izgube, ki se pojavljajo v ljubljanskem študentskem naselju. Velike izgube bodo tudi v naslednjih letih in zato je bojazen, da se bodo sredstva, na-

stališča o nastalem položaju pri graditvi študentskih domov v sr sloveniji

mer žel vadnice, doma za študente Višje šole za zdravstvene delavce in večjih adaptacij v študentskem naselju, vse v Ljubljani. Šele pozneje, leta 1971 pa bi pričeli graditi tudi nadvse potrebni tretji stolpič v Mariboru.

Študentje mariborskih višjih šol so s tem vrstnim redom gradnje ne strinjamo. Menimo, da bi za pristojna telesa, ki bodo odločala o graditvi domov, morala biti kot merilo v ospredju potrebnost novih objektov. Že pereč položaj iz lanskega leta (48 redno vpisanih študentov na 10 lež.) se je letos zaostрил, ko se je to število povečalo na 62,5 študentov na 10 ležišč v Mariboru. Nehote številke vsiljujejo primerjavo s položajem v Ljubljani. Letos je bilo odklo-

stavlja 36,6% vseh, ki so želeli bivali v našem študentskem naselju. Študentje v Mariboru nikakor nočemo škodovati ljubljanskim kolegom, ker nas veže reševanje skupnih vprašanj. Zavedamo pa se, da so začnkrat študentski domovi namenjeni študentom z manj denarja in se vprašujemo, komu je namenjen potemtakem stolpič hotelske B kategorije, ki bi se naj gradil v ljubljanskem študentskem naselju. Prav tako pa ne moremo mimo dejstva, da je republika do sedaj prispevala samo polovico h graditvi obeh mariborskih študentskih domov in da mariborsko študentsko nas lje posluje brez izgub. Smotrno gospodarjenje s tem, kar imamo, je nedvomno pomembna podkrepitev naših stališč o no-

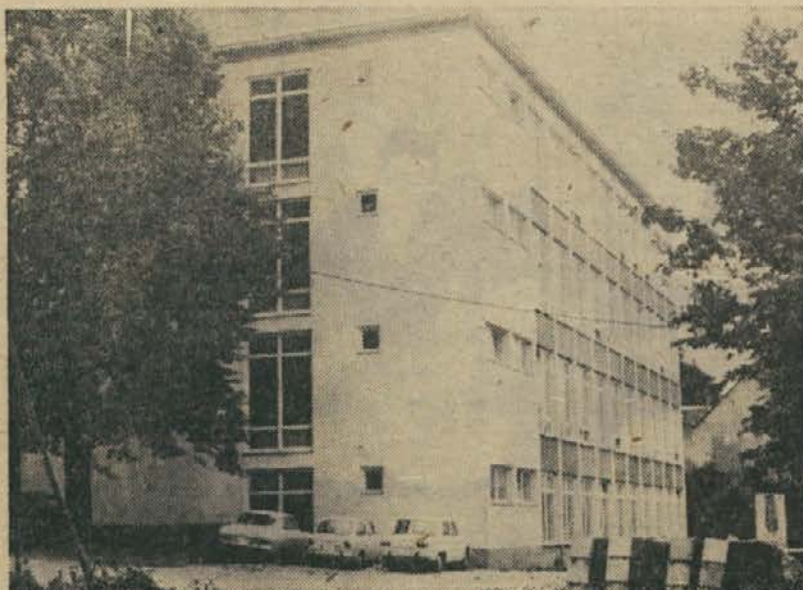
menjena mariborskim študentom, zmanjšala. Potemtakem bi bila to nagrada za dobro gospodarjenje mariborskih študentskih domov. Sredstva, ki jih je republika namenila za študentske domove, bi ob smotrni razdelitvi zadoščala za izgradnjo dveh domov v Mariboru in Ljubljani. Mariborski študentje pričakujemo, da razprave o naložbah v študentske domove ne bodo šle mimo nas. Prepričani smo, da bodo naša stališča, podkrepjena s številkami, tehten prispevek k razpravi o tem, kje bomo sedemdesetega leta zasadili lopato za nov študentski dom. Stališča sprejeta na V. seji stalne skupščine SS MVZ.

katedra

LETNIK X.
2. ŠT.
28. XI. 1969
MARIBOR

1969/3915

TU 284/9

V novih prostorih Višje tehniške šole na Koroški cesti v Mariboru so dobili svoje nove laboratorijske prostore študenti elektro kemijskega in tekstilnega oddelka. Foto: B. Cerin

kako bomo izvajali zakon o visokem šolstvu

S sprejemom zakona o visokem šolstvu v Sloveniji je bila pred visokošolske zavode postavljena pomembna naloga prilagoditve okvirnih določb konkretnim razmeram. Da je temu tako, pričajo različni načini pri pripravljanju statutarov oziroma nekateri pomembni elementi različnosti v njih samih.

Kateri so tisti bistveni elementi, ki bi lahko do temeljev spremenili odnose na šoli? To sta predvsem dva. Prvi, da so predstavniki študentov enakovredni člani pedagoško znanstvenega sveta. In drugi, še pomembnejši, da pri vsakem pouku ali v oddelku obstaja svet, ki ga sestavljajo študentje in učitelji, ki sodelujejo pri pouku.

Statuti, predmetniki in učni programi so pred nami. V kratkem jih bo obravnaval in sprejel pristojni zbor republiške skupščine. Zadnji čas je, da povemo svoje mnenje o njih in še upamo, da se bodo naši predlogi uresničili.

Zanimivo bi bilo odgovoriti na naslednja vprašanja:

- Ali smo dovolj sodelovali pri pripravljanju osnutkov?
- Kje so vzroki, da je bilo v komisijah slišati zelo malo besed študentov?
- Ali so se naše želje, ki smo jih izražali pri pripravi republiškega zakona, uresničile?
- Ali so šole pokazale dovolj interesa, da v okviru zakonskih možnosti funkcionalno in učinkovito vključijo študente v upravljanje šole?
- Ali učni programi, predmetniki in urniki omogočajo sodoben in hiter študij?

— Zakaj so kljub argumentom zmogle omejitve, ki študentom onemogočajo odločanje o nekaterih vprašanjih šol?

Prepričan sem, da bodo študentje na ta in druga vprašanja v zvezi s statuti odgovorili sami. Delno so nanje že odgovorili na seji stalne skupščine skupnosti študentov MVZ.

Najpomembnejši je vsekakor odgovor na tretje in četrto vprašanje. Največja pomanjkljivost statutarov je, da so upoštevali »erko«, manj pa »duh« zakona. Primer za to so sveti letnikov oziroma oddelkov, ki so v statutih

ostali tako okvirni kot v zakonu. Nobena šola ni upoštevala, da je ta organ izredno množičen in kot tak potreben, vendar ga ni mogoče pogosto sklicevati. Zato bi bil poleg njega potreben bolj funkcionalen organ, ki bi bil ožji in bi se večkrat sestajal. Študentje smo se za to sicer zavzemali, vendar v svojih prizadevanjih nismo uspeli.

V pedagoško znanstveni svet smo študentje dobili svoje stalne predstavnike. Medtem ko jih je v pedagoško znanstvenem svetu združenja 6, je v šolskih svetih veliko manj predstavnikov (od dva do tri). Seveda ni nikjer rečeno, da bodo trije študentje trikrat bolje opravili svojo nalogo, vendar je kljub temu ta neenakost zanimiva. Poleg zanimivih faktorjev, ki so najbrž o tem odločali, je to tudi slika samoupravnih odnosov.

Na splošno smo pa mariborski študentje pri sprejemanju teh določb imeli veliko manj problemov kot kolegi v Ljubljani.

Podobno velja tudi za svet šole, v njih imamo dva do tri predstavnike. Žal pa je obveljala omejitev, po kateri smo študentje izenačeni s predstavniki družbenih skupnosti in ne moremo sodelovati pri sprejemanju pravilnika o delovnih sorazmerjih, pravilnika o delitvi dohodka, o delitvi sredstev za osebne dohodke, o sistematizaciji delovnih mest, o volitvah članov upravnega odbora, po enem statutu ne moremo sodelovati o volitvah v organe upravljanja združenja, po drugem o razpisu delovnih mest šole itd.

Iz tega je razvidno, da so statuti pri teh omejitvah različni ali pa zelo nejasni.

Le statut VEKS razlikuje študente od predstavnikov družbene skupnosti. Študentje ne morejo sodelovati samo pri sprejemu pravilnika o delitvi sredstev za osebne dohodke in o volitvah upravnega odbora, o vseh drugih vprašanjih pa za razliko od predstavnikov družbene skupnosti lahko sodelujejo.

Študentje imajo celo svojega predstavnika v upravnem odboru.

Zopet v drugem statutu najdemo formulacijo, da svet šole sestavljajo člani delovne skupnosti in še zunanji člani, med katerimi so tudi študentje. Enotnosti vsekakor ni.

O teh vprašanjih smo spregovorili na seji stalne skupščine skupnosti študentov MVZ. Komisiji pri odboru kulturnoprosvetnega zbora bomo predlagali, da se te omejitve črtajo. Isto bodo storili tudi ljubljanski študentje. V Ljubljani je to še bolj neenotno urejeno; večina fakultet namreč teh omejitev v statutih sploh nima.

Ne moremo sprejeti teze, po kateri imamo študentje v organih šole samo take pravice kot zunanji člani. Naj je interpretacija takšna ali drugačna, študentje smo člani delovnega kolektiva šole. Smo njegov sestavni del. In kot taki imamo določene dolžnosti in pravice.

Prepričan sem, da za posamezne šole to vprašanje nima posebnega pomena, v bistvu pa je to korak k priznanju delovnega statusa študenta.

Tudi vprašanje omejitve na 30-urno tedensko obremenitev je ostalo odprto. Brez večjih sprememb učnih programov, načrtov, oblik pouka, sprememb urnikov je takšno omejevanje formalno.

Intenzivnosti pouka ne bo koristilo, kvečjemu škodovalo.

V republiki Črni gori celo republiški zakon govori o urnikih. O tem pri nas ne govori noben akt, razen komisije, ki urnik sestavi, študentje pa pri njenem delu ne sodelujejo.

Študentje pa bodo brez dvoma pritrdili, da je prav vprašanje dnevne razporeditve ur za študij izredno pomembno.

Dejstvo je, da se študij iz leta v leto podaljšuje, v poprečju že več kot leto dni po koncu predavanj. Strokovnjak pride v delovno organizacijo več kot leto pozneje, kot bi v resnici moral. To je za nacionalno skupnost ogromna izguba.

Splet problemov s tem še ni izčrpan. O tem bodo spregovorile tudi skupščine študentov posameznih šol.

Slavko Gerič

Studentski list TRIBUNA

Ljubljana, Trg revolucije 1/II

Uredništvo za poezijo razpisuje

NATECAJ ZA NAJBOLJŠO POPEVKO TRIBUNE
zimskega semestra 1969/70

NAGRADE

- 1 prva nagrada 200 ND**
- 3 druge nagrade 100 ND**

Popevka je avantura. Popeva se na ulici. Popeva se okrog vogalov. Tudi za hrbotom. Kar se popeva, ni nekaj vzvišenega, nepristopnega, eteričnega. Popevka je poenostavljanje: aktualizacija. Tekst popevke ni naveden jezik. Močno je odvisen od oblike, ki jo narekuje muzikaliteta. Popevka ljubi efekt in zahteva najširšo publiko. So popevke, ki jih šepetamo, in take, ki jih hihitamo. So popevke, ki so samo chansons.

Popevka je nekaj najobčnejšega in venomer prisotnega. Kdor v njej išče »smisel«, bo utrujen zastoj. Kdor jo ima za nekaj »ničvrednega«, je utrujen zastoj. Popevka se zaveda kratkotrajnosti besede, zato se obnavlja: po-peva. S tem se tudi sama sebe naveliča. Nikdar ne more biti staromodna.

CELJANI

Klub celjskih študentov je na svoji seji 30. septembra v Celju sklenil, da bi svojo dejavnost razširil tudi med celjske študente v Mariboru. Razpravljali smo o prostih štipendijah, o zaposlitvi in o aktualnih notranjepolitičnih dejstvih.

V Mariboru bi se zbrali v petek, 7. novembra zvečer v spodnjih prostorih študentskega doma I. Udeležite se pogovora v čim večjem številu, ker se bomo pogovarjali o naših težavah, kako bi jih rešili in o usmerjenosti problematike v prihodnje.

katedra

LIST MARIBORSKIH ŠTUDENTOV IZDAJA ODBOR IO SS MVZ
KATEDRO UREJA UREDNIŠKI ODBOR:
BOGO CERIN, VLADIMIR GAJSEK, DANICA INGOLIČ-GODEC, DARKO PASEK,
IGOR PLOHL, DUŠAN ZBAŠNIK, EDVARD AJD.

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: DARKO PASEK

TEHNIŠKI UREDNIK: MARJAN ZMAVC

SEKRETAR: SONJA KLAMPFER

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: STUDENTSKI DOM, OB PARKU 5 — TEL. 22 004

CENA IZVODA: 50 PAR (LETNA NAROČNINA 10 DIN, ZA USTANOVE IN PODJETJA 15 DIN)

ZIRO RAČUN: 518-678-548

NENAROČENIH SLIK IN ROKOPISOV NE VRAČAMO

TISK: CP MARIBORSKI TISK

ekspropriirani ekspropriatorji

Obstoji kategorija ljudi, ki gleda na življenje skozi prizmo svoje dobre prebave. Njihovo motto je: narediti je treba vse, da bi bila ta res kar najboljša. To pa vsekakor ni, če jim drugi ljudje neprestano porivajo pred nos neke vrste probleme, neizpolnjene plane, neuresničene naloge in sploh vse, kar kali njihov duševni mir in s tem njihovo prebavo.

Kaže, da tej kategoriji populacije današnji čas ni naklonjen: en dan so tu problemi v zvezi s kreditiranjem izgradnje cest, drugi dan je na tapeti nelikvidnost v gospodarstvu, pa inflacijska žarila, prezadolženost itd. Skratka, ni ne kraja ne konca težavam.

Po mojem mnenju je bistveni vzrok — causa efficiens — velike večine teh težav v našem družbeno-ekonomskem sistemu treba iskati povsem drugje kot pa ga po navadi iščejo.

Trdim, da je osnovni problem problem odtujevanja za razširjeno (včasih celo za enostavno) reprodukcijo iz sfere neposredne produkcije v negospodarsko sfero. Vsak dan se jezimo na birokratsko-administrativno reševanje gospodarskih vprašanj, na etatiistično vmešavanje v tržno gospodarstvo, na neracionalne investicije ipd., obenem pa pozabljamo, da prav sedanj sistem delitve družbenega dohodka omogoča te mahinacije mimo in proti volji neposrednih proizvajalcev. Z reformo in s srednjeročnim planom razvoja gospodarstva smo začrtali kot eno izmed glavnih nalog povečevanje deleža gospodarskih organizacij, na sredstvih, ki so jih same ustvarile v teku produkcijskega procesa. Toda že dalj časa opažamo povsem nasprotni trend: delež gospodarskih organizacij v delitvi družbenega dohodka se kljub povečanju produktivnosti, kljub intenzifikaciji in modernizaciji proizvodnje, kljub modernizaciji tehnologiji permanentno zmanjšuje. Povečuje pa se delež negospodarskih faktorjev: bank, reeksporterjev, federacije. Znašli smo se v paradoksalni situaciji: banke npr., v katerih so vložena sredstva podjetij — vodijo politiko, ki je pogosto nasprotna interesom njenih komitentov. Podjetja plačujejo sedem do osem % obresti za najete kredite. Za svoja sredstva, ki so jih depozirala pri banki (in iz katerih jim banke dajejo kredite), pa dobija le 2 % obresti. Stokrat manj torej. Razlika pomeni osiromašenje gospodarstva in povečanje fondov bank, ki postajajo skupaj s še nekaterimi privilegiranimi panogami novi izvir ekonomske in s tem politične moči. Dvignili so se nad gospodarstvo, nanje ne vplivajo oscilacije, konjunktura na tržišču, kajti one iz vsake situacije izidejo kot zmagovalci. Poskušal bom to dokazati z nekaterimi dejstvi:

- amortizacija v letu 1968 je bila za 9 % nižja kot v letu 1967, sredstva, izdvojenega za poslovni fond pa nižja za 6 %.
- anuitete kreditov v letu 1969 so za 23 % večje kot tiste, ki so dospedale v letu 1968.
- zapadli krediti so porasli za 30 %.
- obenem so porasle cene kreditov za 25 %.
- In skoraj neverjetni podatek: v letu 1968 so odplačila dolgoročnih kreditov presegla vsoto sredstev, ki so bila izločena v poslovni sklad!
- Vse to se je dogajalo kljub večjemu bruto dohodku in racionalnejšemu gospodarjenju! Istočasno, ko se povečuje bruto dohodek delovnih organizacij, se zmanjšuje njihov neto dohodek. Zmanjšujejo se skladi, reproduktivna sposobnost in sposobnost akumulacije. In potem silimo to naše gospodarstvo, da sodeluje v gladiatorskih borbah na svetovnem tržišču v mednarodnem konkurenčnem boju! Obenem, ko se sredstva za razširjeno reprodukcijo manjšajo, se dohodek bank in cena denarja veča po stopnjah 25-30 %. Če še danes velja Marksova ugotovitev, da je kapital denar, potem nismo daleč od situacije, da bodo tovarne ostale delavcem, denar pa negospodarstvu. Posledice teh in takšnih ekonomskih gibanj so že vidne: čeprav se je povečala vsota denarja iz emisije za 26 % v primeri z letom 1968 in čeprav se povečuje masa kreditov, delovne organizacije ječijo zaradi pomanjkanja sredstev. Dvigujejo kratkoročne kredite za obratna sredstva in plačujejo zanje ilegalno celo večje obresti: kot je to s predpisi dovoljeno. Z drugimi besedami: prosjačijo za svoj denar in plačujejo zanj fantastične obresti.

Isto je z drugo grupacijo izven gospodarstva, ki je postala nov močan center ekonomsko-politične moči: reeksportna podjetja. Njihova logika je preprosta: kdor hoče uvažati, mora imeti denar. Tega pa imajo po pozitivni zakonodaji reeksporterji. Spominimo se pokola svinj v prvi polovici letošnjega leta. Kljub zadovoljivi domači proizvodnji, so bile uvožene ogromne količine svinj po dumpinskih cenah iz Kitajske in SZ. Nastopila je hiper-ponudba, padec cen od 6,5 na 3,5 din po kg in posledica tega je bila, da se je v pičlem letu zmanjšalo število svinj v pitalskih za 800 tisoč glav. Isto se je dogajalo (posledice tega bomo občutili v bližnji bodočnosti, ker se je podražil sladkor za 15 par po kg na tržišču sladkorja, kljub temu, da je bila pred nekaj leti naša sladkorna industrija med najperspektivnejšimi v Evropi. Podobno je v industriji umetnih gnojil. Zakaj vse to, se bo nekdo vprašal. Uvažalo se ni zato, da bi se znižale cene domačim artiklom, da bi se jugoslovanski trg vklopil v mednarodno delitev dela. Ne. Uvažalo se je zato, da bi se oplodil kapital reeksporterjev, ne glede na to, ali bo zato naše gospodarstvo pretrpelo ogromno škodo. Depasirano je pri tem vprašanje, ali bi bilo mogoče preprečiti in zakaj se to dovoljuje. To je prav tako, kot če OZN prepove ZDA vmešavanje v notranje zadeve J. Vietnama.

Takšna situacija in atmosfera je kot ustvarjena za birokratsko in etatisti. Ti že hitijo glasno ponujati svoje »vse«: torej vidite, pravijo, kaj je povzročil tržni mehanizem, sistem nagrajevanja po delu, prosta konkurenca, skratka samoupravljanje! Tega bi ne bilo, če bi zopet uvedli staro, preizkušeno uravnilovko, sistem centralnega razporejanja sredstev. Zopet bi se povrnila red in enakost med ljudi. Hkrati pa se takole mimogrede sami velikodušno ponudijo, da prevzamejo vlogo razdeljevalca teh sredstev, pravic in proletarske enakosti.

Mi, mlada generacija, predvsem študenti kot bodoči vodilni kader, bi se morali dosledno boriti proti takšnemu razvoju dogodkov in takšnemu pačenju samoupravnega socializma, ki pomeni hkrati njegovo deskreditiranje v očeh javnosti. Ostro bi se morali zavzemati, da se čimprej:

1. preneha z odvijanjem sredstev iz gospodarstva v negospodarske panoge.
2. da se ustavi nenehno povečevanje obremenitev zagotovljene pravice neposrednih proizvajalcev, da sami razpolagajo z viškom vrednosti.
3. da se ustavi nenehno povečevanje obremenitev gospodarstva z raznimi fiskalnimi dajatvami.
4. da odločajo o razširjeni reprodukciji podjetja samostojno, seveda v skladu z družbenim planom.
5. da se uvede red, če ne gre drugače, tudi administrativno v nekaterih panogah, ki se obnašajo kot absolutni monopolisti, dvignjeni nad realnost tržnega gospodarstva in ki zasledujejo antireformske cilje, ki so večkrat nasprotni interesom samih podjetij. V resnici pa jih je družba ustanovila kot neke vrste servis, ki naj služi gospodarstvu.
6. da se razkrinka kot demagogija vsako govornjenje, češ da je vzrok nelikvidnosti treba iskati v samih podjetjih, da so podjetja sama kriva za zvečanje obrestne stopnje pri kreditih, ker neracionalno razpolagajo z njimi, da so inflacijska žarila v gospodarstvu itd.

Prepričan sem, da se ne bi gradile »politične« tovarne, da ne bi bilo raznih pritiskov, intrig, nacionalistično-šovinističnih izbruhov, če bi sam neposredni proizvajalec odločal, kam bo vložil vsak dinar, ki ga je zaslužil. Težko bi me kdo prepričal, da se bodo neposredni proizvajalci odločili graditi nerentabilno tovarno, ki bi že od prvega dne proizvajala kot glavni artikel deficit. Kajti samoupravljanje pomeni v prvi vrsti zaupanje do odločitev, ki jih sprejemajo samoupravljalci glede vseh vitalnih vprašanj. To se lahko dogaja samo v sistemu, kjer se o delitvi denarja odloča drugje, kot pa je bil ustvarjen. Tam namreč odločitve nimajo takšne teže, kot bi jo imele, če bi jih sprejeli tisti, ki so s svojimi rokami zaslužili vsak dinar. Znano je, da se silno lahko odločimo, kadar gre za tuj denar, silno dobro pa premislimo, kadar smo pred dilemo, kam vložiti svoj denar. Ukinili smo državni kapital, vendar se ta sedaj vrača v novi, še bolj nevarni obliki: v obliki plutokracije. Zamenjane so samo vloge akterjev, dejstvo, da se sredstva odzamejo neposrednim proizvajalcem, in da se o njih odloča izven gospodarstva, pa je slej ko prej prezentno.

Znano floskulo — tovarne delavcem! bi kazalo zamenjati z bolj aktualno: sredstva delavcem!

Vojkio Urbančič

poročilo o 5. seji stalne skupščine šs mvz

V torek, 14. oktobra 1969, je bila peta seja stalne skupščine študentske skupnosti MVZ. V domu družbenopolitičnih organizacij so se sestali člani stalne skupščine, predstavniki IO študentske skupnosti iz Ljubljane, predstavniki združenja MVZ in vsi tisti, ki jih je zanimala razprava o položaju študentskega lista Katedra, poročilo o delu IO SS MVZ po 4. seji stalne skupščine, razprava o gradnji študentskih domov v Sloveniji in o pripravi za jesensko delo, ter pogovor o statutih mariborskih visokošolskih zavodov.

Predsednik IO SS MVZ Janez Svajncar je podal poročilo o delu po 4. seji stalne skupščine ter v nekaj besedah orisal težave, ki se je z njimi ukvarjal odbor in jih (kolikor se je le dalo uspešno) tudi premostil. Akcije mariborskih in ljubljanskih študentov so potekale koordinirano. To potrjuje tudi skupna akcija, v kateri so mariborski študentje obiskali občinske skupščine na območju, ki teži bolj k Mariboru in je z njim tesneje povezano kot z Ljubljano, ljubljanski študentje pa so enako storili na svojem področju. Namen teh obiskov je bil seznaniti vodstva občinskih skupščin z delovno aktivnostjo študentske organizacije. Prišlo je do koristne izmenjave mnenj o problemih, ki so enako pomembni za študente in za vodstva občinskih skupščin. Eno izmed področij obojestranskega interesa je vprašanje štipendiranja študentov in dijakov. Morda bodo prav ti razgovori pripomogli k boljši politiki štipendiranja in kreditiranja študentov, saj so tudi občinske skupščine zainteresirane za izpopolnitev delovnih mest s šolanimi kadri.

Mariborski študentje so navezali stike tudi z zamejskimi Slovenci ter organizirali pogovor o narodni bitnosti zamejskih študentov, ki je naletel na velik odmev v slovenski javnosti. Z obžalovanjem pa moramo ugotoviti, da delo študentske organizacije pri vplivanju na visoko in višje šole ni prineslo želenih rezultatov. Vzrok za tak odnos do vpisa pa ne smemo jemati tragično, saj so tudi v vsakdanjem življenju vidni še hujši spodsrhlaji kot je bil ta. Pravkar pa potekajo seje posameznih komisij, ki jih je izvolil IO za posamezna področja dela.

Razprava o statutih je prinesla marsikaj novega. Člani stalne skupščine so se zedinili, da bodo skupaj z ljubljanskimi študenti predlagali komisiji za statute pri republiški skupščini, da naj v svetih šole študentje enakopravno razpravljajo o vseh vprašanjih, se pravi, tudi o sredstvih za osebne dohodke pedagoških delavcev. Če povzamemo nekaj iz programa za nadaljnjo aktivnost mariborskih študentov, ne moremo pozabiti na tribuno o vlogi Slovenije v okviru jugoslovanske vsehjudske obrambne vojne, na kateri bodo sodelovali slovenski generali. Nekje sredi novembra pa bo v Mariboru tudi tribuna, na kateri se bomo pogovarjali o nerazvitih območjih v Sloveniji. Plod sodelovanja s klubom slovenskih študentov na Dunaju bo tudi gostovanje koroških literatov v Mariboru. V novembru se bodo odvijale tudi vsakoletne brucovske prireditve. Pri svojem delu bo IO SS MVZ izhajal iz stališča, ki so jih navedli in obrazložili mariborski in ljubljanski študentje v skupni izjavi.

Katedra, naš študentski list, se je znašla v precejšnjih težavah, v katere je lezla počasi, a vztrajno, celo preteklo študijsko leto. Iz bilance, ki je prikazala izgubo in neopravnane obveznosti, je razvidno, da bo treba povečati število naročnikov in najti sredstva za izboljšanje nastalega položaja. Le v tem primeru bo Katedra bolje kot v lanskem letu informirala študente in povzemala njihove kritične misli, ki se porajajo ob pogojih naše družbene vsakdanosti. Le tako bo prišlo do izraza tudi žilje kulturniške študentske sredine, ki je bila do sedaj zaprta sama vase in se ni mogla pokazati v svojem bistvu. Katedra bo v prihodnjem študijskem letu postala pravo študentsko glasilo in ne sredstvo izpovedovanja nazorov zgolj ozkega kroga ljudi, katerih ideje ne sovpadajo z miselnostjo študentskega življenja. Člani stalne skupščine so se z glasovanjem odločili za kandidate, ki jih je v uredniški odbor Katedre predlagal IO SS MVZ. Darko Pašek, ki je glavni in odgovorni urednik, je podal koncept dela, ki bo Katedri vodilo v tem študijskem letu. Katedra bo dala možnost razpravljanja o stvareh, ki zanimajo širše množice študentov, vskakemu, ki bo nastopal v soglasju z veljavnimi načeli demokracije in objektivne kritike.

Ljubljanske kolege smo pritegnili v razpravo s pogovorom o tem, kje je gradnja novega študentskega doma bolj potrebna: v Mariboru ali v Ljubljani. Procentualno vzeto je bilo v Mariboru odklonjenih več pravic za nastanitev v domu kot v Ljubljani, v Mariboru pride tudi več študentov na eno posteljo kot v Ljubljani, premoženjski cenzus je v Mariboru nižji kot pri študentih, ki študirajo v Ljubljani, in še ogromno je podatkov, ki govorijo o boljši mariborskega študentskega doma v prid. Do sporazuma ni prišlo, ker se IO študentske skupnosti ljubljanske univerze o tem vprašanju še ni posvetoval. Člani stalne skupščine so sprejeli sklep, da zahtevajo gradnjo študentskega stolpa v Mariboru.

S tem je bila 5. seja stalne skupščine študentske skupnosti MVZ zaključena.

D. Z.

izpoved je, ki nas določa

leta, 1969. leta pa je izdal knjigo pravljic in pripovedk »Ključ na oblaku«. Ljudske igre: »Ognjeno srce«, »Vlak pelje mimo«, »Velika odločitev« in »Mati išče sina«.

Ignac Kamenik je profesor slavistike, dramatik in sedaj upravnik Mestne knjižnice v Mariboru. Drami: »Postaja ob veliki cesti« 1959. leta, »Dvajset let pozneje« 1965. leta, »Marionete« 1968. leta. Objavlja tudi prozo, literarno zgodovinske razprave in kritike v slovenskih revijah in časnikih.

Janez Svajncer je profesor slavistike, pisatelj za odrasle in mladino, glavni urednik radia Maribor. Prozni teksti: roman »Streli na meji« (1955), ki je doživel štiri ponatise, roman »Prepozno« (1962), roman »Ulice brez ljubezni« (1965), roman »Karneval« (1968). Leta 1970 izide pri Založbi Obzorja v Mariboru roman »Klop v zelenem«. Kot mladinski pisatelj pa je izdal: »Pravljici svet pod Garo« skupno s soprogo Marijo Svajncer, (1955), »Junak na kolih« (1955), potem spet s soprogo »Poljo kotlina« (1958), mladinska povest »Iznajditelj« je izšla 1961.

Tokrat smo se v uredništvu pogovarjali o nekaterih temeljnih vprašanjih, ki se dotikajo slovenske proze in kulturne situacije nasploh. Razumeti smo hoteli nekaj problemov: 1. Problem genetičnega junaka v klasičnem romanu in nepristopnost subjektivitete v antiromanu. 2. Harmonija in protislovja poetike in sorazmerju do tradicije in avantgarde. 3. Ideologija ali umetnost? Vprašanje o eksistenci in družbi. Pogovora sta se udeležila pisatelj Janez Svajncer in dramatik Ignac Kamenik.

Gajšek: Tovariši Kamenik, kako dojemate pojem klasičnega v umetnosti oziroma kje so izvirni za izjeme vsega, kar je človeško, v sodobni prozi, poeziji, drami? Če namreč trdim, da je genetični junak bil nosilec glavne vloge, usklajen s poklicem, psihološko značilnostjo, ki se ji ni odrekel...

Kamenik: Vprašanje izhaja iz tradicionalizma: kdo naj nadomesti junaka? Dalje: kaj je pravzaprav roman, če staro estetsko pogrešimo. V modernem romanu je treba upoštevati kot posledico povsem novega odnosa tisto estetsko, ki se je začela že v fin de siècle, nekako z Bergsonom; to je situacija, ko človeštvo, ki je našlo zibelko v renesansi, začne zahajati. Če to izvedem iz humanizma, tedaj postavim človeka zunaj središča sveta: ni več boga, ni več transcendence, obstaja le človekova pot. Telo postane torej nekaj, kar pomeni telo zase: nasprotje srednjemu veku, bičanju, zanikanju telesa... Svet je podrejen človeku. Vprašanja o odnosu svet — človek ni več. Človek postane center sveta. Posledica tega je, da postanejo bistveni MEDČLOVESKI ODNOSI, in v teh odnosih, ki jih je duh osvetljeval, prihaja z vseh strani do krize: vojne, gospodarske krize, socialne krize (rojstvo delavskega razreda npr.), družbene krize... Ko so se te krize množile, je človekov duh začel vprašanja o centrizmu človeka. Pokaže se resnica o razmerju človek — svet. Joyce, Kafka in drugi so le znaki nove krize. Novi roman, anti-dramatika, to je, po mojem, povod za rojstvo vsega nepersonalnega, hkrati pa je povod za drugo svetovno vojno. Tu se je šele pokazalo, da človek ni več svet, da je številka, katalog, orožje in orodje; to je bila najhujša kriza humanizma, ki je temeljnih in medsebojnih odnosih, ko se je človek počutil kot središče sveta. Zrušila sta se dva projekta: projekta moči. Prvi se je zrušil z nasiljem, drugi pa se je pokazal za neodrešljivega.

Gajšek: Kaj pa menite o genetičnem junaku in sodobnem romanu brez junaka vi, tov. Svajncer?

Svajncer: Navezal bi na to, kar je govoril Nace, le da bi

upošteval osvetlitev komparacije med klasičnim modelom romana in anti-romanom. Vprašanje je po svojem bistvu izbira osebe, ki v anti-drami nastopajo: ali so ljudje, živali, ali pa čiste, mrtve reči. Kje je v iskanju kvalitete, saj dobro vemo, da gre za eksperimente? Nedvomno je avtorjeva namera, da se postavi v prostor in okolje; ob tem pa se lahko avtor odloči, ali postavi subjekt kot podlago v okolje, v življenje... se spoji s prostorom in svetom, ali pa se popolnoma umakne v praznino. Menim, da se ta razmerja niso razrešena, čeprav so bistvena. In še: anti-roman prihaja k nam sorazmerno pozno, kar velja pri nas, Slovencih, skorajda na vseh področjih. Mi, Slovenci, smo kakor da bi bili na stopnišču za ostalimi. Pa bi se vendar morali vprašati, zakaj je temu tako: komunikacije so pač dandanes boljše, vsa Evropa je prekrita in prevlečena z njimi. Nove kvalitete bi nam po tej plati morale biti vse prej bližje, a vendar se zdi, da naše ustvarjalce prehitevajo dogodki. Če pa smo rekli, da iščemo nove kvalitete in če človeka lahko zamenja reč, potem je vprašanje, kaj je tisto, kar se postavlja pred bralca kot nekaj novega. Možnosti deskripcije (in samo opisa?) je več: fotografski povzetki, vključevanje predmetov v bit človeka, pravzaprav ožvitev predmetov.

Gajšek: Ima ožvitev kaj opraviti z Oznanjenjem apostola Janeza?

Svajncer: V zgodovinskih obdobjih je ožvitev imela sicer drug pomen, pomen simbolov.

Gajšek: Če je temu tako, kaj je potem tista nova kvaliteta, kaj je tisto, kar pri nas, na Slovenskem, velja za avantgarde. Kakšen je ta položaj?

Svajncer: Seligo je tipični predstavnik novega proznega toka pri nas. Vprašanje pa je, ali je Seligo edini ali pa ga konstituira skupina, ki je filozofsko usmerjena. To je stvar razuma in popredmetenja sploh. Kaj pa se zgodi, ko filozofija začne vplivati na književnost, se sprašujem. Preizkusimo lahko dve alternativni: književnost kot filozofski zapis, in čisto književnost s filozofskimi primesmi. Pri novi kvaliteti obstoja nevarnost ponavljanja, diagonalnega branja itd. Če na primer opisujem sobo, tedaj jo poslušujem na vse sobe, čeprav vem, da so tu detajli, kot toplota, svetloba, barva sten, akustičnost... In prav pri čisti deskripciji nekaj manjka: človeška misel, dogajanje, povezovanje nečesa, kar se daje. Ni angažiranosti, ampak le popredmetenje.

Kamenik: Toda če so predmeti osvetljeni v duhovni luči, če so povezani v angažiranih sorazmerjih, če dobijo svoj temeljni pomen, ki ga ustvarja človek, če navsezadnje popredmetenje lahko razmerje v času in zgodovini spreminja, tedaj vidim v tem angažiranost. Mislim, da ne gre toliko za popredmetenje osebnosti, in obratno, ampak za čisto drugo raven: gre preprosto za angažiranost, ko okolje ne vpliva na stvari brez človekove prisotnosti. Razmerje človek — svet je evidentirano, je dejansko, zato moram na takšno angažiranost sveta pristajati; vendar ne pristajam tako, da bi zanikal učinkovanje.

Svajncer: Recimo, junak kot bitje se ne ukvarja samo in samo z individualnimi problemi v književnem tekstu, marveč lahko nosijo tudi predmeti svojo govorico. Predmeti so kot del kozmosa problematični; a le v smislu podobe (ideologije) in funkcije (socioloških izhodišč). In še dodajam: gre za odnose naznoter, mnogokdaj za odnose v družini, do samega sebe in do drugih, seveda prav tako, kot gre po drugi strani za odnose nazven: za sosedo, podjetje, ustanovo, teren itd. Pri tem nastajajo goli otoki konkretnosti, ki izžarevajo zapuščeno. Tu se skrivajo keli bega pred resničnostjo v privatno stvarnost. Mar ne ustvarjamo v blokih kasarniškega ozračja?

Kamenik: Kriza je v samem svetu. Če pa je njegov ratio, ki se sicer kaže v tehnizaciji in civilizaciji, vstal do res pomembnih dosežkov, tedaj se je homo sapiens znašel osamljen. PROJEKTI GA NE RESUJEJO, PROIZVODI SO GA NAPRAVILI MAJHNEGA. V tem vidim rojstvo admirajočega personalnega junaka. Zame osebno je anti-roman oblika reševanja človeka v krizi. Se vedno pa lahko ugotovim dvojje: — to je lahko izraz obupa, negotovosti, odpora, strahu, osamljenosti, tujstva... in negativnih psiholoških postavk. Druga smer je pozitivna: še se gibljemo v reifikaciji, v popredmetenju, in to tako, da na svet pristajamo, ga ne mislimo spreminjati, ker je svet več od človeka. Sodobni pisatelj je začuden. Sam sem že večkrat vprašal, ali nisem šel popravljati, kar popraviti ne morem. Živimo lahko tudi z negativnimi izkušnjami, moramo se strezniti. To mi pokaže, da je človek v resnici del sveta.

Gajšek: Po vsem tem se sprašujem, če ni junak — sleherni junak — egoist!

Svajncer: Po mojem je. To pa prav zato, ker je živ, ker ni model, ki bi ga spravljali v kalupe in serijsko proizvajali. JUNAK JE ŽIV ORGANIZEM, zbližuje se s kalupi, a ti kalupi vendar niso popolni.

Kamenik: Da, junak v tradicionalnem smislu je gotovo egoist; kar pa zadeva odnos: bitje-predmet, mi pove, da obstoja medsebojno delovanje. Včasih nastopi v književnem delu situacija, ko stvar stopi v prvi plan, bitje v drugi plan. Stvari nam dirigirajo: na cesti cebre in semaforji, npr.; odvisni smo od predmetov. Tu pa vidim hkrati strah humanistične misli, ker je tudi ta misel rodila computer, atomsko bombo...

Svajncer: Stvarnosti ne moremo zanikati, četudi junak beži iz nje proti iluzijam in lenjenju, da bi prekinil z obdajajočim ga okoljem. To pa ni zmedel, ker teži za samostojnostjo, za samovoljo. Pri tem pa vendar še velja rečica — : bitje-stvar-reč. Stari so žive: drevje, virusi, ves rastlinski svet... Ves živi svet poimenujem z rečmi.

Gajšek: To pomeni, da še nismo preživeli niti neoklasičizma niti neoromantike. Kdo pa je s poetiko, kako se naj poetika odloča med tradicijo in avantgarde?

Kamenik: Nova oblika, ki samo prenos mode, ampak resničen odraz filozofske stvarnosti, ali človeške stiske, zahteva nov pristop k človeški stiski. Prav nič me ne moti, če so razrušena pravila klasične poetike. Poetika je tista, ki raste iz literarnega dela. Če je na osnovi miselnostnega modela nastala nova oblika, potem je ta oblika nekaj, kar ustvarja poetiko. Ne moremo več poetike poimenovati s starimi termini, lahko le najdemo nekatere elemente, ki kažejo možno prekanje starega termina.

Svajncer: Pojavnost slovenske poetike je uniformiranost. Pred leti je bil pri nas v modi Lorca. Uniformiranost pa pesnika razseblja. Ni več pisatelja tega in tega, temveč so grupacije. Pri poetiki, ki tako predstavlja celovit opus umetniškega ustvarjanja, je odločilna tudi življenjska eksistencija. Npr.: viharji romantični Puškin, Byron in drugi so se sicer žrtvovali, a so si eksistenco zagotovili. Na drugi strani me zanima neeksistencija: sem sodijo, vsaj če vzamem slovenski primer, Mur Kette, Cankar. Neeksistencija se je kazala tudi v njegovem slogu. Vsi primeri so pravzaprav dokazi za harmonijo in lepo, bodisi za disharmoničnost in grozo, slo pa se vleče od poezije v NOB (Kajuh, Balantič), se povojnem času spremeni v kramparsko poezijo in se nato preljuje preko PESMI STIRIH (1954 l.) do danes. V bistvu je to začetnik novega pesniškega in poetičnega vala Ad Škerljeva s pesniško zbirko »SENCA V SRCU« in Slavko Kocever-Jug s pesniško zbirko »DOBRO SRCO«, ki je bila napisana pred 1954. letom, a je bila izdana kasneje.

Danes, ko se pisatelji razsebljajo, je čedalje manj tistih pesniških osebnosti. To je prvo. Drugo pa je, da skoraj vsi pisatelji mnogokrat bolj za presenečenja in škandalne stvari, kot za vsako ceno. Vendar je spet čutili v pesniških zbirkah in v prozi že nekoliko več umirjenosti, samostojnosti... Gajšek: Če prav razumem, literatura lahko neke vrste psihoterapija?

Kamenik: Ne. Po mojem pričanju se mora sleherni misleče bitje ustaviti in poslušati, kje pravzaprav je v svetu, ki je preobremenjen s vsakdanjimi potrebami po zadovoljevanju z življenjskimi dobrinami. Ta upor samozavesti je nujen. Če bi tedaj upor ne bilo, bi ljudje živeli sicer mirneje. Morda je dobro, ker pišem; saj ljudi vznemirjam. Včasih jim vzamem še tisti kosček miru, ko so si ga priborili, ko so se vključili v privatništvo. Včasih sem bil navdušen popravilci sveta, pristajal sem na mesijanizem, svet se mi sploh ni zdel vprašljiv.

Bogdan Cokal; Križ, litografija

Pozneje sem prišel do spoznanja, da je z odnosi med ljudmi kar v redu, ker jih spremenili tako ali tako ne bomo dokončno. Vprašal pa sem se, kakšen je moj lastni odnos do sveta (na primer v Marionetah). Danes pristajam na neogibni logični tok zgodovine, na konkretizacijo, na dejstvo, da sem del tistih, ki nezavedno delajo zgodovino, ali da sem del tistih, ki se z njimi zgodovina igra. Pristajam na vlogo otroka z velikimi začudenimi očmi.

Gajšek: Če bi na primer vašega kolega zaprl, bi se uprl? Kamenik: Uprem se, čeprav istočasno vem, da ima tisti, ki zapira, tudi moč in s tem pravico zapirati. Gajšek: Kako bi se odločili vi, tov. Svajncer? Je torej literatura lahko ideologija...?

Svajncer: Tukaj popolnoma priitrdim Nacetu, ki pravi, da naj pisatelj pravzaprav izpoveduje sebe, svoje poglede, svoje nazore. To je edino pošteno v pisateljevem odnosu do sebe in do dela, in s tem do okolja, kjer biva. To je obenem pisateljeva angažiranost. Ni pa nujno, da izpoveduje sebe skozi ideologijo, ker se s tem ukvarjajo poklicni ideologi.

Gajšek: In še vprašanje, ki ga zastavljam hkrati obema: Ste kdaj kontrolor lastnega miselnega in književnega modela?

Kamenik: To je avtomatično vsak pisatelj; ko namreč delo napišem, ko ni več v fazi rojevanja, mi lastno pisanje postane tuje, sem veliko bolj kritičen, tako da niti ne spoznam pisatelja Kamenika. Ne poznam pisatelja, ki bi bil zadovoljen s tem, kar je ustvaril. Levstik je, na primer, prav tako usahnil.

Svajncer: Prenaglo zadovoljstvo nad ustvarjalnim in ustvarjenim delom pripravlja pisatelju grob. Če bi se z vsem napisanim spriti in še kasneje strinjati, bi postal vse manj kritičen do sebe in do svojih del. To je kompleks rutinerjev in tistih, ki pišejo komercialno, po serijski proizvodnji. Nujno je torej, da teži pisatelj ob vsakem delu za boljše izpovedno kvaliteto.

pogovor vodil: v. a. gajšek

STONE PETAN

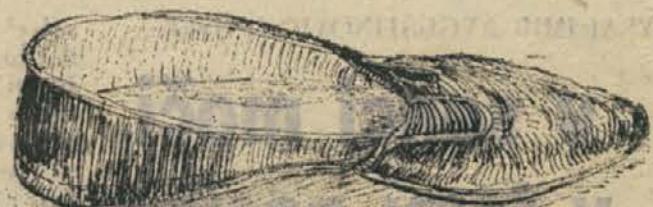
onemeli zvonik

Senca ob zvoniku cerkve svetega Petra se je leno plazila čez trg in vztrajno prešla vse prašne kocke na tlaku, predno se je naslonila na zid enonastropne hiše ob križišču treh cest. Najprej se je v ostrem loku prelomil križ; sence, ki je tonilo za oddaljenimi hribi, ga je neusmiljeno potiskalo navzgor proti podstrešnemu okencu, kjer mu umazane šipe niso nudile dovolj opore in je zato sramežljivo zdrlil v prostor. Prilajeno se je pomikal mimo postelje, splezal na rumeno steno in se ustavil v trenutku, ko se je Lili gola pretegnila na razmetanem ležišču. Vzdihnila je, z malomarno kretljivo segla na posteljno omarico in si prižgala cigareto.

Sobo je polnil cigaretni dim in vonj po človeškem znoju; nevsakdanost je lebdela v zraku, kakor da se je Lili gola razpršila v popoldanski sopari, se razblinila v prostoru in tako povzročila odsotnost, ki je nemo silila iz nagega telesa na razgrajeno odprtost. Že skrita želja in hotenje, da bi a sebe odvrgla poslednji kosček tkanine, ki bi bil lahko sramežljivo pokril intimno dekliško lepoto, sta stopnjevala občutek, kako v njej žari volja po dartitvi, kako bodo stene zopet močje sprejele novega obiskovalca, ki bo z občutkom krivde in kesanja s tresočimi prsti položil denar na posteljno omarico, svojo čast in poštenje pa k njej za malo vredno nasladi v fizični ljubezni. To je bila Kajnova daritev; prodana ljubezen je kakor slika, podarjena slepemu; če bo še toliko tipal s prsti po njej, ne bo nikdar dojel popolnosti barv in lepote. Kakor odmev se je v kratkih bolečih sunkih vrčala misel na prvo romantično ljubezen, ko v rokah še ni čutila teže denarja za prodano telo. In to je bilo tisto nepomembno kesanje, ki je žarelo v njej po vsakem ljubkanju, res nepomembno, a vendar uničujoče, spodbudilo je plemenito čustva, kakor duž počasi rahlo zemljo in pronica vse globlje in globlje, dokler ne pripravi poti prijazni sil plazov. Tudi v njej so se trgale nevidne niti življenja; brezglavno tavanje skozi ulice in premišljeno izizvanje moške volje po združitvi, je v njej budilo krivdo, ki pa jo je prezirljivo potiskala vase, kakor da bo kdaj kasneje obračunala s svojimi čustvi.

Zunaj se je vročina umikala z lahnim vetrom, ki se je pripodil preko streh in vtinčil prah, zato je tudi njo prevzela dobra volja, da se skobaca z ležišča in stopi k oknu. Križ z zvonika cerkve svetega Petra je s svojo senco prislonil ob njegovo gedlo; raztegnil je pikec denarnega stegna, pokril poraslo modro in sramežljivo zdrlil čez lahno napijo trebušček, dokler ni utonil pod prsmi, kakor je telo in obličje na križu trpinčnega utonilo v njegovi senci — znamenje molitve in cerkve se je združilo s telesom, voljnimi ljubeznimi in nasladi; prozorna zavesa pa je to združitev skrlila pred poželjivim pogledom a ceste, kot da se zaveda, kako je za molitev in ljubezen potrebna močna strast v osamljenem prostoru.

Mimo cerkve je stopal fant dolgih nog v pretesnih hlačah, s širokim usnjenim pasom ob preslepjenih bokih, košenih prsi pod razpeto sracico in s čudno poželjivim pogledom. Vsak dan je prekal cesto točno ob isti uri in se oziral v njeno okno, in vsak dan ob istem času je tudi ona stala pred zaveso ter strmela na cesto. K oknu jo je vlekel jezar; kadarkoli ga je zagledala, jo je napolnila slaba volja, nekeje jo podzavesti je vznemirilo povelje, da se mora obleči in skriti telo pred njegovimi očmi, ki jo vztrajno spremljajo in zasledujejo, kakor vnaprej določena uzo-da. To pa je bilo že podzavestno priznanje, da se nečesa sramuje in da njeno početje vzbuja posmeh. Vrstnika sta in mnogokrat sta se srečala na cesti; iz njega je hlapela življenjska moč dvajset let, njej pa so se leta obesila kakor pretežko, nepotrebno breme. Čeprav je vedela, da verjetno ne bosta nikdar spregovorila, je vsaj v mislih potrebovala njegovo prisotnost; z vsakim pogledom, ki se je ustavil na njem, je sprejela vase delček njegove mladosti, za katero je sama hipejala; kradla mu je živost dvajset let in se obenem sramovala, da siplje vanj nemir in seje upanje.

Jože Polajenko: Copata

ko spogledljivo stopa mimo njega in mu s pomenljivo lahkotno hojo jemlje moč, da bi se upri lažnemu pričakovanju.

Da, kadar sta se srečala, je strmel vanjo in ji vračal samo molk, ki je postal grozljiv. Imel je čudno dolge prste in želela si je, da bi jih kdaj zavrnil v njene lase, kakor da bo s to kretljivo odkril v njej sledove mladosti in dekliške miline, ki se borijo z razbohoteno poltenostjo in izgubljenim upanjem na vrnitev. On pa se ni niti nasmešnil niti spregovoril; molk jo je težil kakor neljub spomin, kot kazen za nečestno življenje, za prodano ljubezen osivelim starcem in golobradim mladencem, za zavrženo čast, ki jo je lahkomišelnost zapravila s pohotnimi, jezimi možmi poltenih obrazov in od strasti trepetajočih obrazov. V njem je čutila resno željo, ki je ni budila pohota, ampak tiho nagnjenje in čustva, ki vrejo iz srca, pa si zaradi mladosti ne upajo k njej. To je bil odsev nečesa drugega in zato je bila jezna nani; v njej se je sproščal sram. Neprilakovano ji je prebudil misel za čast, za ljubezen brez plačila, za tisto lepo, spontano čustvo, ki raste in lije v človeka ob zvestem prijatelju, kadar se sestaja z njim z radovednostjo in željo po novih spoznanjih njegove plemenitosti. Kadar je telo prepuščala plačniku, ni čutila teže in vzdihov; misli so bežale iz sobe kot odpujeno bistvo njene zavesti in se vračale šele po aktu v njo, kakor da so prispеле iz dolgega in mučnega potovanja. Strast, bolezen in orgije so se je komaj dotaknile; bolj je pekla in bolela stordena kupčija; kdor še tako draga prodaja ljubezen, je kljub vsemu vedno ogoljufan!

Ko je fant izginil za vogalom, je v njej popustila moreča sliškost, ki vedno potrebuje dobrodružno zaščitnika; leno se je postavila k omari in na oblačniku potiskala poteliko obleko. Predno si jo je nategnila čez glavo, je še pomislila, kakšna predrzna stvar se skriva v njenem oblačniku, ko se na ulici preriva med ljudmi samo s to tanko tkanino. Pod njo vedno čuti telo, kako pri hoji poži ob platno, telo, kakršno je pač vsako drugo žensko telo, pa je njeno vseeno drugačno, ker si išče več prostosti.

Svoje poti ni sama nikdar razumela, zato tudi ni pričakovala razumevanja drugih. Sprva je mislila, da tako dejanje združuje slast s koristnostjo. Kmalu pa je spoznala, da ljubezen ne pozna denarja, niti ga ne išče. Prišli so dnevi, ko se je sramovala, da bi stopila pred mater, pred majhno upognjeno žensko na vasi, kakor da v obeh in besedah ne bi znala skriti svojih dejanj, kakor da so moške roke in pohota pustile na njej nizbrisko znamenje. Znamenje preklethi! To so bili dnevi teme in pogube, dnevi sramu in kesanja; še zrak v sobi se ji je zdel okužen s poželjivo voljo in odpirala je okno, da bi ga pregnala ter končno ostala sama, brez spominov in morečih sanj. V sanjah pa so se vedno znova prikazovale robate razorene dlani, ki so se stego-vale k njenemu vratu in jo davile; dihi in hropenje ljubečega pa se je sproščalo v začeto piskanje lokomotiv. Id je hrumela iz daljave, da bi združila čez njeno razpeto dekliško telo. To je bil obup in podzavestni upor mladega telesa. Da, mlado telo, pa vendar tako razdejano, kakor da so ga rokodelci uporabili za mlačo in na njem oblikovali svoje stvaritve. Podzaveš je trkala na premeško srce, ki se ni znalo brezdušno potopiti ob ushajajoči poštenosti in nečestna dejanja. In ta občutek jo je spremljal kakor krivica, ki beži pred zakonom.

No, in sedaj je prišel še on s svojim morečim molkom, s obrazom brez vsakega nasmeha, iz katerega so žarele le oči, obtoževale in prosile obenem. Povsod jo je zalezaval: na cesti, v kavarni ali v sobi; prilpil se je k njej kakor senca. Kljub vsemu pa je rasla želja, da bi ga spoznala.

Pograbila je torbico in stekla po stopnicah, da bi si v pogovoru olajšala vest. On pa je že davno izginil v bližnjih ulicah; lahko je izbiral, kam se ji bo skril. Med njima je zeval prepad prostora in časa; na ulico je stekla vselej, ko je on že odšel. Tako se začrtavajo poti: sramotavo njene strasti je namenoma odmerilo čas, kdaj sme stopiti za njim, da ga kljub želji ne bo dohitela in si bo tako prihranila sram.

Prižgale so se prve svetilke, ko ga je zagledala na cesti pred izlozbo. Spogledala sta se in stopila je k njemu. Stal je nepremično in bled v obraz, ustnice so mu trepetale brez besed, potem se je ozrl, kakor da se želi prepričati, če je za njim dovolj prostora za beg. Ni domlela vseh čustev, ki so se sprostile v njem; v obeh mu je sijala zmeda, strah in morda celo obup.

— Čemu me zalezuješ? je dejala polglasno in si popravila kodre. Strmel je v njena usta, kakor da bere besede.

— Sedaj sem tu... Nisem pošast, ženska sem! Dovolj mi je nemega spovedovanja. Kakor nikdar ne rečeš ničesar! je skoraj krinknila.

Odprl je usta in globoko zajel zrak, v oči je privrelo vlagi; nenadoma se je obrnil in zbežal za vogalom. Vsa prevzeta je odšla domov.

Drugi dan, ob njegovi uri, je rahlo potrkalo na vrata. Odprla jih je. — Stal je med podboji bled kakor senca, s šopkom rdečih vitric v rokah.

— Ti...!? Jaz... je dejala vsa zmedena in se začudeno umaknila.

Sedil ji je in z enim pogledom objel vse sobo. Soplek je kar sam potisnil v vazo in se obrnil k njej. Umaknila se je za korak, srce pa ji je napolnil strah, ki je prehajal v grozo. Stal je tog in nem, in počasi, premišljeno je dvignil roko s košenimi prsti, da ji pogladi lase. Pogled mu je vzplamtel, ko se ni umaknila, pogotil je silno in dvignil še drugo roko. Čudno nežno so se prsti oklenili njene vrata, kretje so bile tako bogate in močne, da je vztrepetala in v hipu začutila, kako z njim prihaja kazen. Potem se je zavedla, da je sploh ne slika; zrak ji je pohlajal le zaradi čudne nevsakdanosti, ki je žarela iz njega. To spoznanje pa je sprožilo odpor.

— Zlil že kaj! je zakricala v neznoznomo strahu; kakor pa povelje sta palca na vratu popustila in počasi zlezla v lase.

Obraz mu je prvič spreletel negotov nasmeh, in ko je ustnice približal njenim, je razodel svojo nedoumljivo posebnost, ki jo je preganjala vse dni. Fant je bil mutast.

v senci moči, v temi nasilja

Od koč novi tokovi poudarjenega nacionalizma, ki se širi vseprek po Evropi in skuša s političnim pritiskom prisiliti mir k nekemu novemu napetemu stanju? In še: nacionalizem se skriva v narodnosti, v izrekanju narodne samobitnosti, nacionalnosti itd. Vendar pa gre za čisto druge, za čiste specifične akte, ki jih ne smemo pustiti ob strani, če hočemo preiti v živo bistvo problema, v bistvu državljanosti v sorazmerju do naroda. Vprašanje o narodu temelji namreč na prostorskem subjektu, medtem ko vprašanje narodnosti na zgodovinsko-časovnih močeh.

Zato b' bilo najprej nujno raziskati pogoje, ki so omogočili vzpon novega (tudi slovenskega) nacionalizma; vprašati bi se morali o »godovinskem in sploh časovnem modelu, ki je poudarjen s politiko, namesto z ideologijo. Saj je res nenavadno, da v Evropi še do sedaj niso skušnje pokazale, kam vodi nacionalizem, pa naj ga že poimenujemo z narodno bitje, narodnostjo, ali z drugimi termini. V bistvu gre za ob-

Glasbeniki

foto: B. Cerin

last, torej za moč politike, ne pa za narodov blagor, če smemo biti nekoliko cankarijanski.

V bistvu gre v Evropi znova le za prevladovanje razvrščenih moči po vzhodnem in zahodnem bloku. Obrobje tega bistva pa predstavlja nasilje, pravica močnejšega, ki ne dovoljuje nikakršne samoodločitve naroda. Brezupno bi bilo misliti, da so sklepi o narodu dokončno veljavni, da lahko narod živi kot organizem med organizmi sam zase, nepovezano, eshatološko prazno. Hitler je hotel prav tak arijski in »čist« model naroda, ki bi se naj povzpela nad ostale. Ali ne gre tudi danes mnogokje v imenu fraz in laži o svobodnem narodu, o velepomembnosti naroda, zgolj za borbo med nasiljem in nasiljem? Mar ni že v kali misel o čistem svobodnem narodu, pa naj bo to nemški, slovenski, kitajski, ali kateri koli, naperjena v moč? Mar ta moč — upajmo, da se ne bo izrazila v nasilju in destruktiji, čeprav »svobodni« narodnjaki zahtevajo zmerom kaj nepreživelega — ne rodi tisoč majhnih, bleferskih, besnih, prostaških, a vendar lokavih Hitlerjev, mar ta moč ne dovoljuje dvigati zastave in ubijati ponovno sočlo-

veka? Da, postavimo stvari na svoje mesto, naj to mesto živi skozi prostor in čas: združevanje nacionalistov je hujše kot združevanje zločincev. Kajti zločinca lahko zgrabimo, ga obtožimo, češ kradel si, poneverjal si, posiljeval si, medtem ko nacionalist zakriva svoja dejanja v nacionalizem, se hoče pokazati kot politična žrtev. Pri tem pa računa na profit. Zgovarja se na svobodo, enakopravnost, pravično razdelitev dohodkov, medtem ko sam niti ne poskusi, da bi v resnici živel s svobodo, da bi sirpno upošteval pravice drugih narodov in da bi delal, kot je sposoben.

Tudi v Sloveniji že večkrat poudarjajo nacionalizem, vsaj v zadnjem času, čeprav nacionalisti še točno ne vedo, kaj bi radi: — množic še nimajo za sabo, in jih vsekakor tudi nikdar ne bodo imeli, dalje, delujejo od zadaj, to je, zahrbtno, saj zavijajo svoje parole o samobitnosti slovenskega naroda v parole, ki spominjajo že na čisti nacionalizem, dalje, na vseh področjih skušajo pridobiti čim več moči v imenu svobodnega socializma. Svobodni socializem jim začuda dovoljuje i neprogramiranost i politično diskvalifikacijo. Tako si vsak izmišlja med nacionalističnimi krogi svojo partijo, postavlja sebe na vrh države, vendar, razumimo se, v domišljiji. Ponekod gre celo tako daleč, da bi rade zavlada celo družine (kot za časa Kraljevine Jugoslavije!).

Odločiti se torej moramo: ali pustimo društvom, ki se povezujejo z zamejskimi Slovenci, da bodo nedopustna in da bodo molče kričala o nekem novem socializmu, ki naj bi izvirala baje iz Amerike, Londona, Münchna, Trsta, in drugod, ali pa se odločimo za pristno sodelovanje s tujimi narodi brez lastnih nacionalistov. Ali bomo dopustili, da nas razkrajajo nesvobodni avtokraci v imenu zahrbtnosti in apolitičnih udarcev ali pa se bomo zares borili za svobodo in enakopravnost. S tem tudi kličemo slovensko javnost, da podpre svobodo in enakopravnost med vsemi narodi in da obsodi lastni nacionalizem, kjer koli se že pojavlja!!!

nekaj misli o seksualni revoluciji

Pojem seksualne revolucije je prodril v naše časopise. Obravnavajo ga z vseh strani, posebno z neresne, šaljive. Kakšna revolucija je sploh to? Kdo so njeni idejni voditelji? Kaj to pomeni? Kam to vodi?

Najprej moramo definirati termin sam. Beseda »revolucija« prihaja iz re-vo-lo, kar pomeni nazaj letim, vračam se v prvotni red. Uporabljamo jo tudi za označitev skokovitega prehoda, v glavnem iz enega v drugi družbeni sistem; za razliko od revolucije, ki označuje postopen prehod, postopno spreminjanje enega pojma v drugega. Torej naj ves izraz pomeni spremembo na področju spolnega življenja človeštva.

Za kakšno spremembo gre? Neumno je pričakovati kakršnokoli bistveno spremembo na področju spolnega življenja. Ne gre za biološki, gre za družbeni pojav. Spreminja se človekovo stališče do vsega, kar je v zvezi s spolnostjo. Dejstvo je, da je bilo to vse do nedavnega tabu v naši civilizaciji. Sedaj pa nastopa zopet obdobje manj asketskega odnosa do čutnih užitkov. Če rečem »zopet«, mislim s tem predvsem na ob-

dobje indoevropskega starega veka. Vzemimo za primer staro Indijo. Eden njenih prvih kulturnih spomenikov je Kama-Sutra, učbenik umetnosti ljubezni. Tudi prostitucija je bila tam zelo cenjena. Bajadere so bile najbolj izobražene ženske, šolale so se v posebnih šolah. Hedonističnemu staremu veku je sledil asketski srednji vek. Tudi ta ni trajal večno. Renesansa je bila kratkotrajna. In tako so se menjavala obdobja različnih pogledov na svet. V novem veku vsaj menim, so običajno višji, bogatejši sloji prebivalstva gledali na življenje bolj sproščeno. To pa ne pomeni, da se nižji sloji niso zabavali, kolikor so jim dovoljevale materialne možnosti, le da manj hrupno. Toda oni so obsojali »pregrešno gospodos«. Ko je nastopil takšen politični moment, ko se oblast menja (vojna, revolucija, kriza), je z novo oblastjo prišel nov, vojaški red. Toda spona sočasoma popuščala, višji sloji so zopet obilno zadovoljevali svoje biološke in socialne potrebe s pojedinami in orgijami, nižji pa pač v okviru svojih možnosti. Dvorske svečanosti so se od vaških veselice razlikovale prvenstveno po obliki, le malo pa po vsebini. Ljudje so pač ljudje in so jedli, plesali, se ljubili...

Religije običajno niso naklonjene hedonizmu. Tudi krščanska ni. Zrasla je iz trpljenja in samopovedovanja, kot nasprotje razuzdanemu življenju patricijev. Kot taka je bila zelo asketska. Ko pa je dobila oblast (oziroma, ko so ji dali oblast), je začela vsiljevati svoje predpise. Junak je bil, kdor je zavojeval svoje primarne biološke potrebe. Svečeniki te vere so se uživanja odrekli, oziroma so potrebe omejili na minimum. Tako jim je bil zapovedan celibat. Ljudje so jih poslušali in verjeli ali ne, ubogali pa jih prav gotovo niso. Toda v človeško zavest je počasi prodirala misel o seksu kot negativnem pojavu, nujnem zlu; kakor nas ta misel v današnjih dneh polagoma zapušča. — Toda še je ostala v naši podzavesti.

Sigmund Freud je bil velik mož. Nekateri sicer menijo, da je pretiraval, a v tistih časih je menda bilo to najbolje. Takratna puritanska družba je potrebovala protiutež, da bi nadaljnji razvoj našel »pravo mesto«. Freud je menil, da je vzrok vsej civilizaciji in kulturi sublimacija spolne energije. Ko se je bavil s podzavestjo, je ugotovil, da je mnogih človekovih duševnih težav krivo prav neurejeno spolno življenje. Zaradi nezdravega odnosa do teh stvari so ljudje take misli potlačili v podzavest.

V današnjem času opazimo, da se prav počasi osvobajamo dediščine srednjega veka-seksualnega tabuja. Sledovi ostajajo v naši zavesti. Ko se borimo, da bi v šolah poučevali spolno vzgojo, se še oglašajo zaskrbljeni starši, češ: »Pustite jih uživati v otroštvu!« Potem pa srečam na ginekoloških oddelkih bolnišnic 15- ali 16-letnice z diagnozo: abortus.

Ne gre, da bi zgovarjali promiskuiteto ali prostitucijo, niti življenje z enim partnerjem za večne čase. Toda ti pojavi nas spremljajo. O njih je treba spregovoriti brez sramežljivosti. Popolnoma se moramo znebiti takih nesmiselnih tabujev. In tako jaz razumem ta proces, ki ga nekateri imenujejo seksualna revolucija: SPREMENBA ODNOSA do seksualnih problemov.

IZTOK GLASER

kud študent

Folklorna sekcija pri kulturno umetniškem društvu »STUDENT« v Mariboru pripravlja za to sezono slovenske narodne ples (potrkan ples...) in hrvaške narodne ples. Pripravljajo tudi srbske narodne ples, le da študente skrbijo narodne noše.

Pevski zbor pod vodstvom Staneta Jurgeca še ni izdelal sporeda v celoti, to pa zategadelj, ker še zbor ni kompletan. Vsekakor pa bodo naši pevci-študentje razveseljevali občinstvo predvsem s slovenskimi narodnimi pesmimi, ruskimi narodnimi pesmimi, prav tako pa so uvrstili v načrt za spored črnske duhovne pesmi. Naštudirali bodo še Jakoba Gallusa in druge umetne pesmi.

Likovna sekcija še ni začela z delom, pomaga pa že Skupnost študentov MVZ pri risanju lepakov. Študentje likovnega oddelka na PA si želijo ateljeja, prav tako pa tudi študentje likovniki pri KUD STUDENT. Ob brucovskih prireditvah pa bodo mariborski študentje priredili tudi razstavo umetniških fotografij. Predvidoma bo od 15. do 22. novembra.

vag

Dosedanji predsednik ZM v Mariboru tov. Branko Smole je bil na svojo prošnjo razrešen dolžnosti. Na njegovo mesto je bil izvoljen tov. Alfred Nah. Tov. Branko Smole je dobil pri svojem delu veliko izkušenj v skoraj vseh problemih srednješolstva, zato smo ga zaprosili za nekaj odgovorov o posameznih področjih dela mladine.

1. Kaj in kako delajo mladinski aktivni na šolah v zadnjem času?

Ce želim zadovoljivo odgovoriti, to je podati krajši prikaz dela aktivov v srednjih šolah, moram razumeti vprašanje v širšem smislu. Smo namreč tik na začetku šolskega leta, ko delo v mladinskih aktivih še ni prav zaživelo. Vsem pa je znano, da med počitnicami na šolah ni mladine in s tem tudi ne mladinskih aktivov. Zato je treba govoriti o delu v preteklem šolskem letu.

To leto je bilo zaradi poletnih političnih dogodkov vsebinsko bolj polno. Lahko rečem, da je mladina v šolah prevzela določena revolucionarnost oz. večja pripravljenost do dela na vseh področjih. Predvsem je bil podvojen interes za idejnopolitično aktivnost, saj so takoj po začetku šolskega leta pričeli uspešno delovati v vseh šolah marksistični krožki, debatne ure, ciklusi predavanj, mladinske šolske ure in slično. Na osnovi tako razgibanega idejnopolitičnega dela je bilo kar 851 dijakov sprejetih v ZK. To pa je imelo pozitiven odraz tudi na drugih področjih dela. Vrsta aktivov je izdajala svoja mladinska glasila, pripravljala lastne razstave v šoli in izven nje, dramska srečanja in podobno. Več aktivov je tekom leta pripravilo obširnejši kulturni program, ki so ga predstavili v klubu, delovnih organizacijah in na terenu. Aktivni takšnih šol so vzpostavili tesnejše stike z aktivni iz delovnih organizacij in tako pripravili marsikatero skupno akcijo. Posamezniki so bili celo večkrat prisotni na sejah samoupravnih organov in se tako seznanjali z delom teh organov. Razumljivo, da je večina aktivov zelo delovna na športnem področju, zato o tem ne kaže obširneje govoriti. Od vseh 27 aktivov v srednjih šolah, so bili le trije takšni, ki jim delo ni uspelo prav zaživeti. Predvsem pa moram omeniti gimnazijo pedagoške smeri, gradbeni šolski center in gimnazijo Tabor, ki pri mladinski dejavnosti že nekaj let prednjačijo.

2. V organizaciji ZM je delo premalo množično. Kako je z množično aktivnostjo v srednjih šolah?

Odgovor: Vso delo organizacije ZM sloni na množični osnovi. Če se to poudari in v vsakem primeru realizira, pa je drugo vprašanje. Dejstvo je, da nobena organizacija, ki ima tako široko zastavljene organizacijske okvire, ne more ob normalnih razmerah računati na vsesplošno aktivnost, še najmanj pa ozko politično. Drugo je z razno interesno aktivnostjo, pri kateri je prav gotovo v različnih sredinah prisoten vsak naš član. V srednjih šolah prihaja to posebno do izraza, že zaradi same široke zastavljene interesne razdrobljenosti. Ne sme pa nas razočarati včasih res majhna prisotnost pri posameznih interesnih področjih, saj šola, oz. mladinska organizacija v šoli ni edina sredina, v okviru katere naj bi mladci delovali.

3. Predsedstvo ZMS premalo posveča pozornosti področjem kulturnega in športnega udejstvovanja mladine. Ali ne bi kazalo za ta področja ustanoviti pri predsedstvu posebne komisije?

Odgovor: Več let že aktivno delam v organizaciji ZM in se spominjam časov, ko smo pri občinskih vodstvih imeli skoraj za vsako področje dela posebne komisije. Ker se niso uveljavile, smo jih z novo organizacijsko strukturo po združitvi bivših treh občinskih organizacij opustili, oz. zamenjali z organi, ki so imeli obširnejše področje dela. Prepričan sem, da delo v aktivih in drugih oblikah zbiranja mladine zaradi tega ni bilo slabše.

Ta dva področja, ki sta res izrazito množična, pa terjata posebno pozornost. Zaradi tega gredo naša razmišljanja v smer, formiranja nekih teles, ki bi z večjo pozornostjo in strokovnostjo usmerjala to dejavnost. Kdaj bo to realizirano, še ne morem reči.

4. Predsedstvo občinske organizacije ZMS je zadnja leta organiziralo večja mladinska srečanja, ki so bila med mladimi zelo ugodno ocenjena. Kakšni so načrti za podobne akcije v bodoče?

Odgovor: O sličnih akcijah v bodoče bi sedaj, ko se bliža zimski čas, težko govoril, ker bi bile vse preveč dolgoročno planirane. Lahko rečem le to,

Med pogovorom

foto: B. Cerin

da v naših programih ne bodo izostale. Z njimi bomo skušali še bolj povezati mladino mariborske občine, ki se vključuje v razne specializirane mladinske organizacije in društva. Jasno nam je namreč, da se s takšnimi akcijami krepi tovarštvo in spoznavanje mladih med seboj in ne nazadnje tudi čut pripadnosti organizaciji.

5. Kaj meniš o dijaški samoupravi?

Odgovor: Za enkrat samo to, da ne bi smeli govoriti o dijaški samoupravi ločeno od samouprave nasploh. Morali bi govoriti o tem, kako so dijaki vključeni v samoupravne procese v določeni šolski ustanovi, kakšno je njihovo organiziranje znotraj njih, in kako to samoupravljanje v šolskih ustanovah sploh zaustaviti. Skratka, veliko je odprtih in nerešenih vprašanj na tem področju in pri reševanju teh se bo morala široko angažirati, poleg drugih, tudi mladinska organizacija.

6. Katedro prav gotovo bereš. O čem naj bi po tvojem pisali v srednješolski rubriki?

Odgovor: Pišite veliko in kritično o stvareh, ki jih mladi v teh sredinah vsak dan doživljajo. Rubrika naj bo zavzeta — angažirana, z velikim številom sodelavcev iz vseh srednješolskih sredin. Iz nje naj se zrcali ustvarjalen odnos in razmišljanje, ki vodi k napredku.

7. Za konec te prosim, da mi poveš nekaj o svojem bivšem in bodočem delu.

Odgovor: Gotovo ti je znano, da nameravam ob prvem sklicu občinske konference zapustiti profesionalno delo v organizaciji ZM. Verjetno že ob izidu te številke ne bom več predsednik občinske organizacije ZM Maribor, temveč se bom ukvarjal z določeno izobraževalno dejavnostjo v eni izmed delovnih organizacij v Mariboru. Funkcijo predsednika občinske organizacije ZM Maribor sem opravljal skoraj štiri leta, od tega dve leti profesionalno. Menil sem, da je dovolj in da je čas, da to prevzame nekdo drug. Z novimi osebami pridejo nove ideje, nov način dela, določena poživitev, skratka — spremembe. In prav je tako!

konferenca zk v mariboru

V sredo je bila v Mariboru ustanovna konferenca Zveze komunizov, ki zajema nekaj srednjih šol. V tej skupini so: I. gimnazija, gimnazija Tabor, ekonomska srednja šola, administrativna šola in medicinska srednja šola.

Dnevni red konference je obsegal sedem točk. Najzanimivejša so bila na konferenci poročila sekretarjev oddelkov. Iz poročil je bilo namreč razvidno, da so nekateri oddelki v začetku dobro delali, nato pa je njihovo delo povsem zamrlo. Mladi člani so vedno redkeje prihajali na sestanke, ker na sestankih pač niso obravnavali tega, kar mlade predvsem zanima. Premnogokrat so se namreč na sestankih pogovarjali o plačah prosvetnih delavcev, kar pa razumljivo mladih komunistov dijakov ne zanima. Nadaljnji problem je v tem, da se sorazmerno malo mladih ljudi vključuje v zvezo komunistov. Letno vstopi na šoli, ki ima tudi po pet sto dijakov, poprečno pet ali deset dijakov v zvezo komunistov. Na vprašanje, kaj je vzrok temu, žal konferenca ni dala odgovora.

Preteklo leto je delovala pri delavski univerzi večerna politična šola. V začetku je bilo s šolo kot se spodobi. Šola je imela dovolj slušateljev prav iz vrst dijakov. Toda tudi ta začetna vne-

ma je hitro padla in po nekaj predavanjih so šolo ukinili, ker naenkrat ni bilo več interesentov. To je žal žalostno, toda resnično. Ob tem si mirno lahko postavimo vprašanje, ali Zveza komunistov daje mladim kadrom to, kar si ti želijo. Golo politiziranje na partijskih sestankih je res nake presuho parno in nezanimivo.

Poročila sekretarjev oddelkov je podala poročilo o delu mestne konference tov. Gaborovičeva. Toda tudi iz tega poročila je bilo razvidno, da je mestna konferenca vložila mnogo truda in naporov v to, da bi prosvetnim delavcem zboljšali osebni dohodek, ko so le-ti začeli lani groziti s prekinitvijo dela.

Tik pred koncem so bile volitve, na katerih so izvolili organe organizacije.

Zlata Kretič

POZIVAM

PREDSEDNIKE MLADINE NA SREDNJIH ŠOLAH, ČLANE RAZNIH ORGANIZACIJ, UREDNIŠTVA SREDNJEŠOLSKIH GLASIL, BRALCE, VSE TISTE S KATERIMI SMO SE DOGOVORILI ZA SODELOVANJE, IN VSE OSTALE, KI JIH MUČIJO AKTUALNI PROBLEMI.

UREDIMO SREDNJEŠOLSKO RUBRIKO, DA BO ZRCALO SREDNJEŠOLCEV.

O BODOČEM DELU SE BOMO DOGOVORILI NA SESTANKU V PROSTORIH KATEDRE. OB PARKU 5, V PETEK, 7. 11. 1969 OB 16. UR.

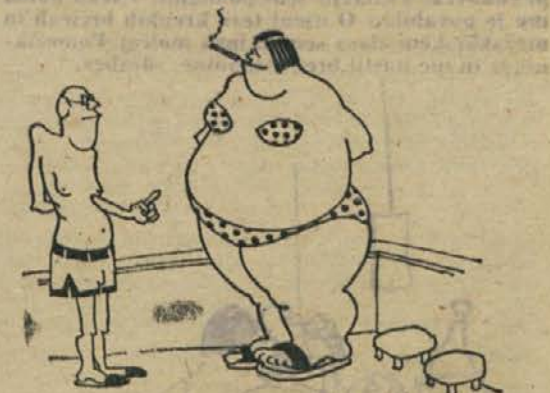
IGOR PLOHL

MILAN KAJC

lavina mesa

1. Svicarji so jo tako krstili. In niso se zmotili. V mitem septembrskem soncu je polegala na kopalniški terasi v dveh ležalnikih ali kar na dveh stolihi; tudi bližnjo klopco s pogledom na morje si je podaljšala s stolom. In to zaradi udobja in v strahu, da bi se samo eno odsluženo sedalo ob kraju sezone ne sesedlo pod njeno težo. Brez dvoma je imela izkušnje. Zato svojega enaindesetletnega moža raje ni jemala na dopust. V maju je bila mesec dni sama in tudi v septembru prav tako dolgo.

2. In to v isti sobi istega hotela. Saj ne bo slehernemu mlademu natakarku dvakrat razgrajala številke svoje sobe! Meni je izdala le prostoročke, kjer izpostavlja soncu svojo zavaljeno goro mesa, češ: »Tu me najdete ob kateremkoli času, sobne številke pa vam seveda ne izdam!« In kakor da je nagajiva, je preteče vzvalovila goro mesa na dveh stolihi. Prav so imeli Svicarji: »Die Fleischlavine« — »Lavina mesa«.

(Nadaljevanje na 8. strani)

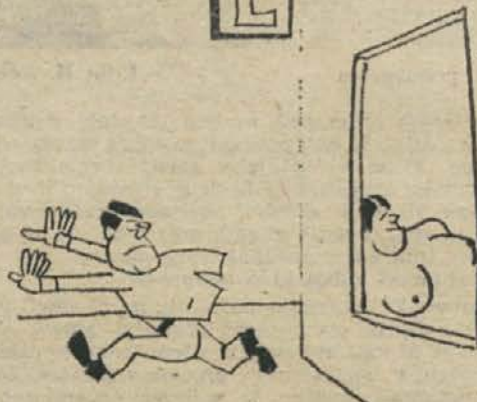

MILAN KAJČ, DO-
PUSTNIŠKI GOST
KATEDRE, JE KNJI-
ŽEVNIK STAREJSE
GENERACIJE. IZ-
DAL JE DVE KNJI-
GI PROZE: NOVELE
»ODMEVI OB MU-
RI« (1935) IN PO-
VEST O UČITELJ-
SKEM ŽIVLJENJU
»TILKA« (1937). OB-
JAVLJAL JE CRTI-
CE IN NOVELE PO
SLOVENSKEH RE-
VIJAH IN ČASNI-
KIH. ŽIVI V MARI-
BORU.

Karikature: Edvard
Ajd

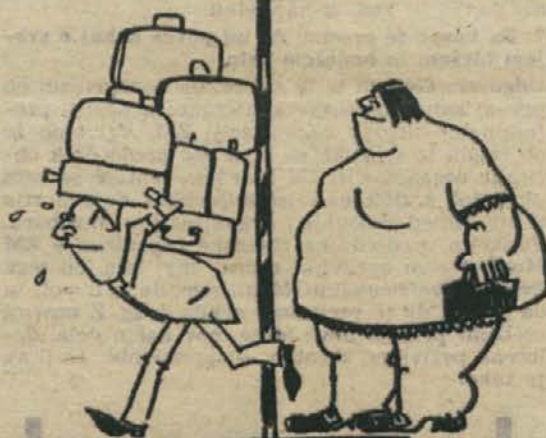
barskih obiskovalcev zaradi naju, sem jo kratko
malo pobrisal. (Domačini imajo za to pripraven
izraz: »Odme glil jo je.«)

TEL

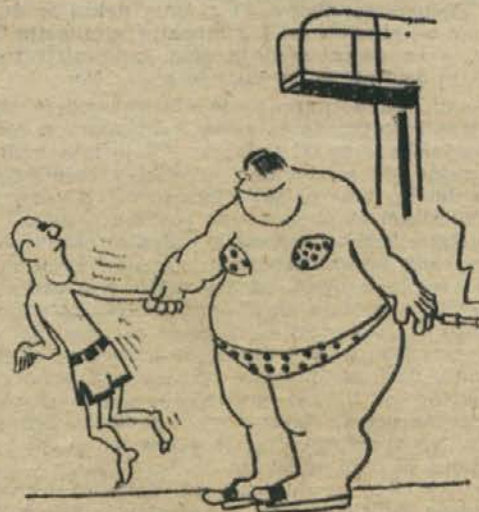

5. Lavino mesa sem pozneje še nekajkrat srečal,
neki miščasti Nemec mi je pravil, kako ženska
štarla za njim, čeprav jih ima on že preko štiri-
deset. Pokazala da mu je okno svoje sobe v pri-
tličju hotela, kjer se ponavadi zarano gola sonči.
Toliko, da ga ni zadela kap, ko je mimogrede po-
skilil v sobo in jo brez besed ucvrl kot takrat jaz
iz bara.

BAHNHOF

6. Ko se je prvič v maju vračala v Nemčijo, me
je staknila v bifeju blizu recepcije hotela. Krog
nje se je grmadila gora kovčkov: »Zanesite mi
jih do avtobusa, gospod pesnik,« je bolj zapove-
dala kot pa prosila. Bilo mi je dovolj: »Saj ste vi
močnejša kot jaz!« bifejterka pa je ogorčena
skimavala: »Da si upa, naj si najame nosača!!!
Vražji škrt!«

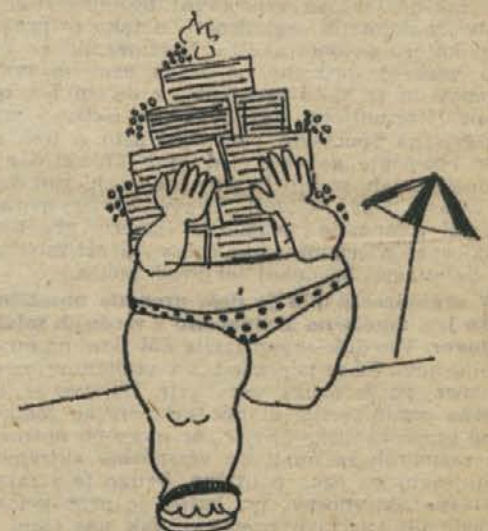
7. Jeseni me je na pohodu čez hotelsko kopališče
spet začofatila, dobrega starega znanca, tako re-

lavina mesa

koč prijatelja, se je blagovolila izraziti z grme-
čim glasom, ko sem kot ponižen šolarček, mršav
od sonca in plavanja obstal pred njenim dvojnimi
sedežem, nepotrpežljivo mencajoč, da bi čimprej
»odme glil« v sončni popoldan. A roko mi je ob
slovesu krepko pridržala, ko da se me je oklenil
polip. Med svojimi kopalnimi obhodi sem se po-
slej ogibal tega kraja ko morskih ježkov.

8. Le enkrat sem se še umaknil pred njo: ko je
trideset avtov vseh znamk in narodnosti ogluš-
joče zahupalo čez Punte, opozarjajoč na bližnji
konec Tedna grozdja v Bujah. Mirnejši kopalci
so menili: »Kaj pa spet norijo, spet kakšna go-
stija po italijansko,« drugi, radovednejši pa so
tvegali sprehod do ceste pred hotelom, kjer se je
hupajoča kolona vozil ustavila. Cel kamion
grozdja je bil zastoj na razpolago kopalcem. Za
reklamo.

9. Gosti so pridno segali po velikih, sončnih
grozdjih, tudi sara sem pozobal enega, nato pa
sramežljivo z druge strani kamiona še drugega,
večjega. Zobajoč iz previdnosti škilim po cesti
proti konici Punte, od koder se vali po asfaltu
Lavina mesa na stebrastih okončinah, vsa za-
sopla, a neverjetno naglo za takšno težo. Skril
sem se v senco parčnega drevesa in sledil s po-
gledom maratonsko vihrajoči gmoti, dokler se
ni ustavila in zakračila kamion, kot da bi ga
hotela zaustaviti zase.

10. Sopla je težko in hkrati kritično pretehtavala,
v hipu je dvignila zaboj grozdja s kamiona. Vsi
zobajoči kopalci so se naglas zgražali. »Da je ni
sram, lavina mesa!!!« Se postreška fakrat ni po-
trebovala, pa tudi iskala ga ni. Saj je bilo grozdje
zastoj! To mora čisto zares sporočiti še možu.
Dosljej mu še ni utegnila pisati.

(Nadaljevanje s 7 strani)

3. V meseu maju sem jo imel čast spoznati, to
šestdesetletnico, sameval sem onstran mize za
češkimi godbeniki, ko mi je pomignila in me v
kratkih besedah povabila v nočni bar. Le hipce
naj še potrpi, da se preobleče. Kmalu je prija-
drala iz svoje bližnje hotelske sobe: svilena bluza
ji je bila od vratu do popka ožarjena z nekakšnim
vrisanim orijentaliskim cvetom, da se mi je zvr-
telo v glavi. V bar kajpada nisem tvegala ob njej,
ampak precej pozneje, po nekaj krepkih požirkih
pelinkovca. Vrtarju sem pomignil: »Neka dama
me je povabila.« O njeni teži, krepkih brčicah in
možakarskem glasu sem kajpak molčal. Pomežik-
nil je in me pustil brez vstopnine, »džabe«.

4. Ponudila mi je piva in se zatapljala v svojo
godbo. Bila je močno naglušna in govorila je
glasno, kot da kliče koga v burji. Svoje drobne
pripombe sem moral kar trikrat ponoviti, da me
je razumela. Ko sem videl, da raste zanimanje